

Дивак (скорочено)

Григір Тютюнник

На початку зими Олесеві до школи можна ходити двома шляхами — річкою або бором. Але мати забороняє ходити по тонкій кризі, тому хлопчик іде бором. Він ще малий, ледь до ручки дверей дістає. Очі чорні, глибокі, хочуть збагнути увесь світ.

Олесь любить зиму. Любить малювати по снігу, водячи пальцем. Милується своїм творінням, поки хтось не гукне з двору, що скаже матері.

У бору тихо й затишно. Тільки десь недалеко порається дятел. Олесь придивляється і бачить купу шишок під сосною. Ось і сам дятел — націлився гартованим дзьобом, ніби питаючи: чого тобі тутечки? Олесь нагорнув снігу на коріння сосни й побіг.

Коли хлопчик підійшов до школи, його покликали однокласники "подушки гнуть" — кататися на молодому льоду. Олесь відповів, що не хоче псувати лід. Тоді до нього підскочив Федько Тойкало із криком "бий зрадника!" ударив у скроню. Під оком в Олеся вискочила гуля.

Хлопчик ліг на кригу долілиць і став роздивлятися дно річки. Уявив маленьку хатку під кущем водяної папороті, як він там сидить і рибку стереже, вітається з карасиком. Раптом промайнула чорною блискавкою щука з маленькою пліточкою в зубах. Хлопчик заляпав долонею по льоду, затупотів ногами, благаючи хижу щуку відпустити рибку. У школі продзвенів дзвоник, а Олесь сидів посеред річки й плакав.

На першому уроці було малювання. Старенька вчителька Матильда Петрівна звеліла всім малювати глиняний горщечок. Олесь почав і натхненно малювати, і з його зошита поглянув презирливим оком дятел: чого тобі? Коли вчителька обурилась і пообіцяла поставити двійку Олесь піднявся й пішов із класу. Вийшов із школи й подався у верболози. Там проблукав до вечора — роздивлявся пташині гнізда, їв мерзлу калину, шукав світлячків.

У школярів закінчилися заняття, і вони вийшли на вулицю. Під тинами на колодах сиділи дядьки й обговорювали життя, хвалили дітей, що намагалися показати свою силу. А на Олеся сказали, що він тихий, смирний, якийсь дивакуватий, і хлопчик не зрозумів, хвалять його чи лають.

На мосту Олеся дожидав Федько. Ніяковіючи, тицьнув у руку подавлений теплий пиріг. Олесеві не хотілося пирога, але він радий був примиренню, понишпорив по кишенях і подарував Тойкалові гніздо ремеза.

Біжучи через ліс, хлопчик помітив свого діда Прокопа, що їхав по сіно, сів і собі на сани. Став питати діда, чому його, Олеся, називають диваком. А дід сказав, що не вміє малий жити — тихенький, смирний, а треба собі ліктями пробивати дорогу.

Дід Прокіп багато навантажив сіна на сани — коням було важко ти по снігу, він їх бив батогом, а Олесь просив не бити, усе підбивав старому руку.

Вдома хлопчик заліз на піч і заплакав. Дід сказав матері, що син у неї дивак. Мати ж попросила не чіпати хлопця.

Олесь заснув, і снилася йому казка про Івасика-Телесика, якого гуска взяла на свої крила.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Кожна людина неповторна, індивідуальна. Таким є і Олесь, герой оповідання "Дивак". Він тонко відчуває природу, чутливий до краси, його серце відкрите для добра й справедливості. Усе лихе в житті він сприймає болісно. Не всі розуміють його почуття, навіть учителька і рідний дід, тому вважають його диваком, людиною, не пристосованою до життя.